

דין בעלי חיים במצודות משנה ביצה כד א

תוספתא מסכת ביצה (יום טוב) (ליברמן) פרק ג הלכה א
ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים אין צדין מהן ביום טוב ואין נותנין לפניהן מזונות אבל צדין
מהן מערב יום טוב ונותנין לפניהן מזונות רבן שמעון בן גמליאל אוי לא כל הביברים שוין זה הכלל
מחוסר צידה אסור שאין מחוסר צידה מותר
5
שוחטין מן הנגרים אבל לא מן המשוטות¹ ולא מן המכמרות ר' שמעון בן לעזר אומי כל שפרסוהו
מערב יום טוב ובא מערב יום טוב² ומצאו מקולקל מותר הדבר ידוע שניצדו מערב יום טוב מצאו
כמות שהו אסור הדבר ידוע שניצדו ביום טוב

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ביצה פרק ג הלכה א
שוחטין מן הנגרים ואין שוחטין לא מן המכמורות ולא מן המצדות רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי
אימי במצרתא דשיתייא שמואל אמר צד הוא בפיתס רב אמר סוכרא דנהרא שרי א"ר יודן בהוא
דטסים:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ביצה פרק ג הלכה ב
מתני' מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן מערב י"ט לא יטול מהן ביי"ט אלא א"כ ידוע שניצדו מבעוד
יום מעשה בעכו"ם אי שהביא דגים לר"ג ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו: גמי מי
15
מודיע אם נתקלקלה המצודה דבר בריא שניצדו מבעוד יום אבל אם לא נתקלקלה המצודה דבר
בריא שלא ניצדו מבעוד יום ואפילו נתקלקלה המצודה וחש לומר שמא לא ניצדו מבעוד יום א"ר
יוסי בי ר' בון בפורש בחורשין תדע לך שהוא כן דתנינן דגים ודגים לא במקום שהן מצויין והכא
במקום שחיה ועוף מצויין

ערוך השלם ערך גרה 20
גרה = גִּרְרָא (ein Stück Holz, in welchem eine Falle) (qder Schlinge angebracht ist, ar. جِرْل) כס' אין צדין בריג שוחטין (ביצה כ"ד רע"ב) מן
הגריין¹² ביום טוב. פי' עושין פחין לחיות
שנתפסין בהן ברגליהן יש חיות בעלי כח נתפסין
וגורדין הפח כמות שהוא אם נמצאו אח"כ והפח
ברגליהן וידוע שהפח מאתמול נגורר אעפ"י שנמצא
ביו"ם שוחטין ממנו כי אי אפשר להנצל ממנו
ומוכן הוא אבל מן הרשתות אעפ"י שמערב יו"ם
ניצדו אין נלקחין ביו"ם (שאי אפשר) [וצ"ל
שאפשר] שניצולין ואינם מוכנים זה טעמו של
תנא קמא. * [אח"ה"ס"י גרה] והקבוץ גראר בל"ע
עץ ארוך ובתוכו נקב גדול אשר בו הפח לתפוס
את החיות] —

חידושי הרשב"א מסכת ביצה דף כד עמוד ב
אבל לא מן הרשתות. נראה דבהא ת"ק לחומרא ואפילו בא מעיי"ט ומצא רשתות מקולקלין אסורין
דחוששין אפילו לאחר שנתקלקלו נכנסו ונצדו, ורשב"א לקולא דכל שנתקלקלו המצודי' כודאי
25

¹ ערפורט ודפוס ראשון - המצודות
² ערפורט - ביום טוב; דפוס ראשון - חסר

משוינן לה דלאחר שנתקלקלו אין חיה נכנסת שם. וכן משמע בירושלמי דגרסינן התם אבל נתקלקלה המצודה חש לומר שמא לא ניצודו מבעוד יום א"ר יוסי בר בון [בפורש] בחורשין תדע לך שהוא כן דתנן דגים ודגים לא במקום שהם מצויין והכא במקום שחיה מצויה ע"כ, ומינה דאפילו לרשב"א דוקא במקום שחיה מצויה שם אבל בגמריין לא נראה כן שלא חלקו. ומ"מ למדתי משם דת"ק דר"ש אית ליה הכין דחוששין אף בזו שמא לא ניצודו מבעוד יום.

30

המב"ט הלכות יום טוב פרק ב הלכה ח

מצודות חיה ועופות ודגים שפרסן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שניצודו מערב יום טוב, הסוכר אמת המים מערב יום טוב ולמחר השכים ומצא בה דגים הרי אלו מותרין שכבר ניצודו מערב יום טוב והרי הן מוכנין.

מלחמת ה' מסכת שבת דף סה עמוד ב

אלא ש"מ דספק תחומין להחמיר וכן מעשה דהנהו דכרי דאתאו למברכתא לא הזכירו בגמרא כלל שבאו מחוץ לתחום אלא שבאו לעיר ואנו חוששים להם משום ספק תחומין להחמיר וה"ה בכל מעשה שבת ואפילו לערב עד כדי שיעשו כדברי רבינו הגדול ז"ל והטעם משום דרב אשי דאמר בפי קמא דביצה כל דבר שיש לו מתירין אפילו בדרבנן לא בטיל וספיקא אסור :

35

הר"ן על הר"ף מסכת ביצה דף יג עמוד א

אמר שמואל הלכה כר' יהושע. דספק מוכן אסור אפילו בטלטול: וכתבו שהרב רבינו אשר דלוניל ז"ל התיר ספק מוכן ביום טוב שני ואמרו שאין התירו מכוון אבל אצלי יפה הורה משום דהוה ליה ספק ספקא דאית לן למישרייה אפילו בדבר שיש לו מתירין דכיון דאנן לא עבדינן יום טוב שני אלא [דף ד ב] משום מנהג אבהתיין לא מחמירין ביה טפי מנייהו וכי היכי דלדידהו ספק לדידן נמי דינו כספק דמשום הכי [דף ו א] מניח אדם עירובי תבשילין מיום טוב לחברו ומתנה הלכך ספק מוכן ביום טוב שני כיון דמוקצה לא מיתסר אלא מדרבנן הוה ליה ספק ספיקא בדרבנן ורב אשי לא אחמיר בריש מכלתין [דף ד א] בגמ' בדבר שיש לו מתירין אלא בחד ספק אבל בתרי ספיקא לא אמר מידי וכיון דחומרא מדרבנן היא הבו דלא לוסיף עלה והא ודאי תרי ספיקי נינהו שאי אפשר שיבא לפניך ספק מוכן ביום טוב שני אלא שני ספיקות והויא דומיא דאשת ישראל [כתובות דף ט א] שנאנסה וכמו שכתבתי בחידושי בריש מכלתין :

40

45

50

תוספות מסכת עירובין דף לט עמוד ב

ולפי זה נמי אין צריך להמתין כשיעור שילך ויצוד ויביא ויתלוש ויביא אלא שיעור תלישה לבד שהוא ברגע אחד קטן דאז לא יהנה ממלאכת י"ט

בית הבחירה למאידי מסכת ביצה דף כג עמוד ב

וגדולי הרבנים מפרשים דוקא בשהכינם מבערב ואין נראה כן

55